

ንህጹጽ ፈነወ

እስራኤል፤ ንኸኸዱ ኣብ ልዕሊ ሓተትቲ ዑቕባ ዝግበር ሕድሽ ጸቕጢ

ንኤርትራውያን፤ ሱዳናውያንን ካልኦትን ሓደጋ ናይ ነዊሕ እዋን ማእሰርቲ

(ተል ኣቪቭ 15 ሓምለ 2013) ትካል ተዓዛቢ ሰብአዊ መሰላት ሰበሰልጣን እስራኤል ኣብ ልዕሊ ብዉሑዱ ኣስታት 1400 ዝኸኸኑ ኤርትራውያንን ሱዳናውያንን ሓተትቲ ዑቕባ፤ ገለ ካብኦም ንልዕሊ ሓደ ዓመት ዝተኣሰሩ፤ ሓድሽ ቅጥዕታት ብምጥቃም ንሃገርም ክምለሱ ጸቕጥታት ትገብር ኣላ ይብል። ብመሰረት ዓለምለኸዊ ሕገ፡ ሓተትቲ ዑቕባ ኣብ ኣብ ፍሉይታት ኣጋጣሚታት እንተዘይከውይኑ ክእሰሩ ኣይግባእን፤ ሕቶታቶም ብግቡእ ክምርመር ኣለዎን ብሕይሊ ኣዝዩ ሓደገኛ ኩነታት ከጋጥሞም ናብ ዝኸእልሉ ሃገርም ክምለሱ ኣይግባእን።

እዋናውያን መምርሕታት ናይታ ሃገር፡ ንሱብ መዚ ብኸመይ ምስቶም እሱራት ብተንቀሳቓሲ ስእሊ ዝተሰነዩ፡ ብዛዕባ ካብቲ ዑቕባ ሕቲቶምሉ ዘለዉ ሃገር ሓዲጎም ናብ ሃገርም ናይ ምምላስ ድልዩታቶም ብዝምልከት፡ ቃለ መሕትት ከካይዱሎም ክምዘለዎም ይዝርዝር። እሱራት፡ ናብ ሃገርም ክኸዱ ክምዘለዎም እንተዘይተሰማሚዖም ንዓመታት ክእሰሩ ምጂኖም ይሕበሮም። ኣብ 14 ሓምለ 2013፣ 14 ንሓያለ ኣዋርሕ ኣብ እስራኤል ተኣሲሮም ዝጸንሑ ኤርትራውያን ብመንገዲ ኢስታንቡል ናብ ኤርትራ ከይዶም። ገለ ኣባላት እዚ ጉጅለ እዚ ንናይ ውድብ ሕቡራት ሃገራት ናይ ስደተኛታት ልኡኽ ክምዘሓበርዎ፣ "ካብ ቤት ማእሰርቲ ንኸወጹ" ንዕድሎም ዘጋጠሞም ነገር ክምዘገበሩ ሓቢሮም።

"እስራኤል ዝደለዘቶ ሸፋን ትሃቦ እምበር፡ እዚ ጉዳይ እዚ ንኤርትራውያንን ሱዳናውያንን እሱራት፡ ብናይ ነዊሕ ማእሰርቲ ብምፍርራህ ናይ ዑቕባ ሕቶኦም ሕዲጎም ክኸዱ ክምዘለዎም ዝደፍእ እዩ" ይብል ገሪ ሲምፕሶን፤ ላዕላዋይ ተመራማሪ ናይ ትካል ተዓዛቢ ሰብአዊ መሰላት። "እስራኤል ነዚ ዘይሕጋዊ ፖሊሲ ማእሰርቲ ደው ከተብሎ ኣለዎ፡ ብተወሳኺ ኩሎም ተኣሲሮም ዘለዉ ሓተትቲ ዑቕባ ክትለቆምን ጉዳዩም ድማ ብርትዓዊ መንገዲ ክትምርምሮን ኣለዎ።"

ኣብ መላእ ዓለም፡ 80 ሚእታዊት ኤርትራውያን ሓተትቲ ዑቕባ፡ ብምኽንያት ኣስቃቂ ናይ ካብ ውትህድርና ምኽብላልን ካልእ ምግሃስ ሰብአዊ መሰላትን ዝምልከት ናይ ግፍዓዊ መቐጻዕቲ ዘሕደሮ ፍርሂ ዝተወሰነ መሰል ዑቕባ ይወሃቦም ኣሎ። ብመሰረት ሕገ ሱዳን፡ ዝኸኸኑ ንእስራኤል ዝረገጸ (ዝበጽሐ) ሱዳናዊ ክሳብ 10 ዓመት ናይ ምእሳር ስጉምቲ ይውሰድ። ናይ ሱዳን ሰበሰልጣን እዚ ሕገ እዚ ኣብ ኣብያተ ፍርዲ ኣብ ግብሪ ክምዘውዕል ይሕብሩ።

ብመሰረት ጸብጻብ ላዕላዋይ ኮምሽን ውድብ ሕቡራት ሃገራት፡ እዞም ኣብ 14 ሓምለ እስራኤል ንሓደገኑ እሱራት ኣካል ናይቶም 20 ናብ ኤርትራ ክምለሱ ወረቐት ዝፈረሙ እሱራት ሓተትቲ ዑቕባ ዝኸኸኑ ኤርትራውያን እዮም። ሰበሰልጣን እስራኤል ናብ ኤምባሲ ኤርትራ ወሲዶምም፡ እቲ ኤምባሲ ከእ ንጉዕዞ ዘገልግሎም ዶኩመንት ገይሩሎም።

ብመሰረት ኣብ ናይ መወዳእታ ሰነ 2000 ጸብጻብ፡ ናይ ላዕላዋይ ኮምሽን ስደተኛታት ውድብ ሕቡራት ሃገራት ኣፍሪቃውያን ዜጋታት ካብኣቶም 1075 ኤርትራውያን ዝርከቡዎም ኣብ ቤት ማእሰርቲ እስራኤል ክምዘነበሩን፡ ካብዚኦም ብዘይካ 28 ኩሎም ዑቕባ ሓቲቶም ክምዘነበሩ፤ ካብቶም 625 ሱዳናውያን ድማ ፍርቆም ዑቕባ ክምዘሓተቱ ይገልጻ። ላዕላዋይ ኮምሽን ስደተኛታት ውድብ ሕቡራት ሃገራት ክምዘብሎ፡ እቶም ሰበሰልጣን ንኣስታት 30 ኤርትራውያን ናይ ዑቕባ ምልክታኦም ክምዘነጸገን ብዛዕባ እቶም ኩሎም ዝተረፉ እውን ዝኸኸኑ ውሳኔ ክምዘይገበረን ይሕብር።

ብምኽንያት ናይ እስራኤል ደፋኢን ዘይሕጋውን ዝኹን ናይ ዑቕባ ፖሊሲ መሰረት እዞም እሱራት ኣዝዩ ትሑት ናይ ምፍታሕ ተስፋ እዩ ዘለዎም። ኣብ ለካቲት 25 ላዕላዎይ ኮምሽን ውድብ ሕቡራት ሃገራት ንናይ እስራኤል ጋዜጣ ሓፊዝ "ንኤርትራውያን ኣብ ትሑቲ ናይ ማእሰርቲ መጠንቀቕታ ዝተገብረ ስምምዕ ብምግባር ዝምለሱ ብዝኹን መዓቀኒ ወለንታዊ እዩ ክበሃል ኣይከኣል?" ብማለት ሓቢሩ።

ብመሰረት ተጣበቕቲ መሰላት ስደተኛታት፣ ኣብ ወርሒ ሰነ ልዕሊ 300 ዝኹኑ እሱራት ሓተትቲ ዑቕባ ኤርትራውያን ኣብ ቤት ማእሰርቲ ሳሃሮኒም ንናይ ዝተናውሐ ማእሰርቶም ንምቅምም ናይ ምሕሳም መግቢ ኣድማ ኣካይዶም። ሓያሎ ካብኣቶም ብኣምቡላንስ ተወሲዶም፣ ሃለዎቶም ከኣ ክሳብ ሕጂ ኣይተፈልጠን። ማዕከናት ዜና እስራኤል ከምዝበልኦ፡ ሰበሰልጣን ቤት ማእሰርቲ ነቲ ተቐውሞ ንምድቋስ እሱራት ናብ ካልእ ማእከላትን ቤት ማእሰርቲታትን ከምዝግዛዙ ተኣሚኖም።

ኣብ ሰነ 27፣ ናይ እስራኤል ላዕላዎይ ናይ ፍትሒ ሓላፊ ነቲ ዜና ብምድጋፍ፣ ኣብ ቤት ማእሰርቲ ዝርከቡ "ናይ ጽልቋ ወረርሽኤ" እቲ ዜና ብዛዕባ ነቶም ኣብ ቤት ማእሰርቲ ዝርከቡን ናብ ዓዶም፣ ኤርትራን ሱዳንን ብወለንታኦም ዝምለሱን ንምስናድ እዩ ተገይሩ ይብል። እቲ መሰርሕ ነቶም ኤርትራውያንን ሱዳናውያንን እሱራት፡ ብመሰረት ኣብ'ዚ ቀረባ እዋን ዝተሓደሰ ናይ እስራኤል ሕገ ምክልኻል ኣንጻር ጽልቋ ዝተባህለ፤ ብሕገ ኣንጻር ጽልቋ እውን ዝፍለጥ መሰርሕ ዘጠቓለለ እዩ።

እቲ ሕጋዊ መሰርሕ፡ ንናይ ዶባት ተቐጻጸርቲ ሰበሰልጣን ብቪድዮ ዝተሰነየ ቃለ መሕተት ከካይዱ፤ ካብቲ ሕቶታቶም ድማ፡ ንእሱራት ቤት "ክፉት መዕረፊ ዘለዎ ሕቶታት" እስራኤል ለቂቆም ክኹዱን ብዛዕባ "ህሉው ኮነታት" ሃገራቶም ዝፈልጡ ምዃኖምን ንክሓትት ሓላፍነት ይህቡ። እቲ እሱር ዑቕባ እንተሓተተ፡ ሕቶ ዑቕባኡ "ኣደስኪሎም" ብጽሑፍ ናብ ሃገሩ ክምለስ ምዃኑ ከረጋግጽን ይጠልቡ።

እቲ ነቲ ናይ እሱር ሕቶ "ወለንታዊ" ዘይኮነ ሕቶ ምዃኑ እንዳሓመነሉ ነቲ እሱር ኣብ ቤት ማእሰርቲ ክጸንሕ ይውስን። እቲ ሕጋዊ መሰርሕ እቲ እሱር ናብ ሃገሩ ናይ ምምላስ ስምምዕ ክስሕቦ ከምዝኽእልን፡ ከምኡ ምስ ዝገብር ግና ናብ ቤት ማእሰርቲ ክምለስ ምዃኑን ይገልጽ።

ሲምፕሶን፡ "ሰበሰልጣን እስራኤል፡ ነዚ ናይ ስደተኛታት ሓተትቲ ዑቕባ ዝምልከት ናይ ምድፋእ መሰርሕ ሕጋዊ ከምዝኹን ንምምላል ዝከኣሎም ይገብሩ ኣለዉ" ይብል። "ክንደይ ሕግታትን መምርሒታትን እዞም ሰበሰልጣን የጽድቕ ብዘየገድስ፣ ናብተን ሃዲሞም ገዲፎምን ዝመጹ ሃገራት ንክምለሱ ዝሰማምዑ ስደተኛታት፡ ነዚ ኣማራጺ እዚ ዝወሰድዎ፡ ብዘይካ ማእሰርቲ ካልእ መፍትሒ ስለዘይረኽቡ እዩ።"

ዓለምለኻዊ ሕገ ንገፎውልመንት፣ ማለት ብኣስገዳድ ናብ ኣዝዩ ሓዲጋ ከስዕብ ዝኽእል ቦታ ምምላስ ይውግዝ። ትካል ተዓዛቢ ሰብኣዊ መሰላት፡ እንድሕር ደኣ ኤርትራውያን ይኹኑ ካልኣት ሓተትቲ ዑቕባ ድሕሪ እስራኤላውያን ሰበሰልጣን ብናይ ዝተናውሐ ወይ መወዳእትኡ ብዘይፍለጥ ማእሰርቲ ብምፍርራሖም "ብምርጫኦም" ንሃገሮም ንምምላስ ወሲኖም፣ እስራኤል ንገፎውልመንት ዝምልከት ስምምዕ ትጥሕስ ኣላ ማለት እዩ ኢሉ። እቲ ናይ 1952 ናይ ስደተኛታት ዋዕላ ነዚ ከምዚ ዓይነት ናይ ንኣደ ሰብ ኣብ ሓዲጋ ከጋጥሞ ዝኽእል ቦታ ብኣስገዳድ ምምላስ ይውግዝ።

መምርሒ ናይ ላዕላዋይ ኮምሽን ስደተኛታት ውድብ ሕቡራት ሃገራት ከምዝሕብሮ፣ ኣዝዩ ኣገዳሲን ናብ ወግዓዊ ሕጋዊ መስርሕ ዘምርሕን ኮይኑ፣ እሞ ከኣ "ከም ናይ መጨረሻታ ኣማራጺ" እንተዘይተወሰዱ፣ ሓተትቲ ዑቕባ ከእሰሩ ኣይግባእን። ሃገራት ንሓደ ሰብ ከባርርኦ ብማለት ዝኣስርኦ ድሕሪ ናይቲ ሰብ እቲ ናይ ዑቕባ ሕቶኡ ናይ መጨረሻታ ውሳኔ ምውሳኔን፣ ሕቶኡ ብወግዒ ምንጻገንን እዩ ዝኸውን። ማእሰርቲ፣ ንሓዲር ግዜ ወይ ንንውሕ ዝበለ ግዜ፣ ናይቲ ሰብ እቲ መንነት ክሳብ ዝረጋገጽን፣ እሞ ማእሰርቲ እቲ እንኮ መንገዲ መዓቀቢ ገፋሕቲ ዕላማታት ከም ንጸጥታ ሃገርን ንህዝባዊ ጥዕናን ንምክልኻል ዝኣመሰሉ ጉዳያት እንተዘይኮይኑ ጥራይ ፍቕድ ይኸውን።

ኣብ ሓምለ 1፣ ሰበሰልጣን እስራኤል ኣብ ተልኣቪቭን ካልኣት ከተማታትን ንዝርከቡ ኤርትራውያንን ሱዳናውያንን ዜጋታት ኣብ ቤት ማእሰርቲ ንምእታው ዘኸለሎም ተወሳኽቲ ሓደስቲ ሕግታት ኣጽዲቑም።

"ኣብ መፍሲ ወከፍ ውሑዳት ኣዋርሕ ከንዲ ዝደለይዎም ኤርትራውያንን ሱዳናውያንን ዜጋታት ከእስር ዝኸለልን ንካብቲ ሃገር ከስጉግ ይኸልን ዝበልዎ ሕግታት የጽድቑ ኣለው" ይብል ሲምፕሶን። "ናይ እስራኤል ዕላማ ኣዝዩ ንጹር እዩ። ንሱ ከኣ ብናይ ዝተናውሐ ማእሰርቲ ብምፍርራህ ንኣሸሓት፣ ወይ እውን ዓሰርተታት ኣሸሓት ሓተትቲ ዑቕባ ንምብስባስ ዝዓለመ እዩ።"